

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ЗПО «ДІТК»

Олександр СТРИЛЕЦЬ

31.08.2026 р.

ПОГОДЖЕНО

Заступник директора з навчально-методичної роботи ЗПО «ДІТК»

Сергій ГОРДІЄНКО

31.08.2026 р.

## РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ФІЛОСОФСЬКИХ ЗНАНЬ»

Рівень освіти: Фахова передвища освіта (ОПС «Фаховий молодший бакалавр»)

Спеціальність: 192 "Будівництво та цивільна інженерія"

Освітньо-професійна програма: Будівництво та експлуатація будівель і споруд

### 1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

| Найменування показників                                                                     | Детальна характеристика дисципліни |
|---------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------|
| Кількість кредитів ЄКТС                                                                     | 5 кредитів                         |
| Загальна кількість годин                                                                    | 150 годин                          |
| Рік підготовки (курс)                                                                       | I курс                             |
| Семестри викладання                                                                         | 1 семестр                          |
| Аудиторні години (лекції)                                                                   | 40 годин (1 семестр: 40 год.)      |
| Аудиторні години (семінарські)                                                              | 50 годин (1 семестр: 50 год.)      |
| Самостійна робота слухача (СРС)                                                             | 30 годин (1 семестр: 30 год.)      |
| Підготовка до проходження контрольних заходів (аудиторна підготовка до проведення екзамену) | 30 годин (1 семестр: 30 год.)      |
| Форма підсумкового контролю                                                                 | Екзамен 1 семестр                  |

### 2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

**Мета:** Формування у студентів світоглядно-аналітичної бази для розуміння сучасних цивілізаційних процесів, розвитку критичного мислення, професійної етики та психологічної стійкості майбутнього фахівця з будівництва та цивільної інженерії.

**Спеціальна мета (адаптаційна):** Використання філософського інструментарію (логотерапія, стоїцизм, екзистенціалізм) для смислоутворення, м'якої соціалізації та психологічної підтримки дорослих студентів, ветеранів, учасників бойових дій та осіб, постраждалих від наслідків війни.

#### Основні завдання:

- Опанування базового категоріального апарату філософії для цілісного осмислення реальності та ролі науки і техніки у сучасному світі.
- Аналіз соціальних та етичних наслідків технологічного прогресу в галузі будівництва та цивільної інженерії (зокрема, впровадження BIM-технологій, енергоефективного будівництва, новітніх матеріалів та автоматизації).
- Формування навичок розпізнавання інформаційних маніпуляцій, ПІСО та когнітивних упереджень в епоху постправди, що є критично необхідним для сучасних фахівців.
- Розвиток професійної етики будівельника: осмислення меж відповідальності інженера за безпеку експлуатації будівель та формування екологічної свідомості щодо проблеми будівельного сміття і впливу на довкілля.
- Формування громадянської свідомості, заснованої на європейських цінностях, правах людини, демократії та соціальній відповідальності.
- Розвиток навичок ведення аргументованої дискусії без агресії, етичної комунікації та культури діалогу в інклюзивному колективі, де взаємодіють молодь та особи з бойовим досвідом.

- Сприяння психологічній реабілітації та розвитку резильєнтності через філософську рефлексію життєвого досвіду та пошук конструктивних сенсів.

### **3. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ**

#### **3.1. Нормативні документи, на основі яких розроблена програма:**

1. Закон України «Про фахову передвищу освіту».
2. Закон України «Про освіту».
3. Положення про організацію освітнього процесу в ЗПО «Дніпровський професійний технологічний коледж».
4. Стандарт фахової передвищої освіти освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр галузі знань 19 Архітектура та будівництво спеціальності 192 Будівництво та цивільна інженерія. Затверджено і введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 17.11.2021 р. № 1243.
5. Розпорядження КМУ № 366-р від 14.04.2021 р «Про схвалення Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року».

#### **3.2. Вимоги до кандидатів на підготовку**

- **Освітній рівень:** Наявність повної загальної середньої освіти або диплома кваліфікованого робітника.
- **Категорія студентів:** особи віком 18-22 роки та ветерани та учасники бойових дій.
- **Спеціальні вимоги:** Готовність до діалогу, повага до мультикультурного та інклюзивного середовища коледжу.

#### **3.3. Етапи підготовки**

Підготовка здійснюється протягом одного навчального року (одного семестру) і поділяється на такі етапи:

- **Етап 1 (1 семестр): Історико-світоглядний (Модулі 1-2).** Вивчення історії ідей, формування навичок критичного мислення та логіки (гносеологія).
- **Етап II (1 семестр): Соціально-етичний (Модулі 3-4).** Осмислення місця людини в суспільстві, філософія техніки, професійна етика інженера-будівельника, екзистенціальні питання. Завершуються етапи складанням Екзамену.

#### **3.4. Кваліфікаційні вимоги до студентів, які пройшли підготовку з дисципліни**

Успішне проходження підготовки з дисципліни передбачає, що студент здобув необхідний рівень світоглядної, етичної та комунікативної зрілості, яка доповнює його технічні навички і є обов'язковою для виконання професійних обов'язків фахівця з будівництва.

#### **Студент повинен ЗНАТИ:**

- Ключові етапи розвитку філософської думки та розуміти їхній вплив на еволюцію науки, будівельної техніки і формування сучасної епохи.
- Основи теорії пізнання (гносеології), правила формальної логіки та критерії істини, необхідні для об'єктивного аналізу інформації.
- Сутність феномену техніки, філософські аспекти концепції «запланованого старіння» матеріалів та основи екологічної етики (зокрема, проблематику утилізації будівельних відходів).
- Етичні стандарти професійної діяльності будівельника: межі відповідальності під час проєктування, зведення та експлуатації будівель і споруд, а також право на безпечне середовище.

#### **Студент повинен ВМІТИ:**

- Застосовувати навички критичного мислення для фактчекінгу, виявлення когнітивних упереджень та протидії логічним маніпуляціям (ІПСО) у медіапросторі.
- Аналізувати та самостійно розв'язувати професійно-етичні дилеми (наприклад, знаходити баланс між вимогами керівництва/замовника щодо здешевлення будівельних матеріалів і дотриманням довгострокових стандартів безпеки та надійності споруд).
- Вести аргументовану дискусію, чітко формулювати власну думку та толерантно сприймати альтернативні погляди в інтегрованих робочих колективах (де спільно працюють представники молоді та особи з бойовим чи травматичним досвідом).

- Застосовувати методи саморефлексії (на базі принципів стоїцизму чи логотерапії) для збереження стресостійкості та ментального здоров'я в кризових виробничих чи життєвих ситуаціях.

**Студент повинен ВОЛОДІТИ (сформовані світоглядні компетентності):**

- **Комунікативною емпатією:** здатністю до етичного, безбар'єрного спілкування, що базується на принципах trauma-informed підходу, з безумовною повагою до психологічних кордонів і досвіду колег та замовників.
- **Професійною відповідальністю:** глибоким усвідомленням соціальних, екологічних та безпекових наслідків своїх дій під час зведення, експлуатації та реконструкції будівель і споруд.
- **Світоглядною гнучкістю:** готовністю до навчання впродовж життя, розвитку soft skills та здатності адаптуватися до стрімких змін у сфері будівельних технологій та матеріалознавства.

#### **4. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ**

Вивчення дисципліни «Основи філософських знань» у Закладі професійної освіти «Дніпровський професійний технологічний коледж» спрямоване на формування у студентів світоглядної, громадянської та етичної зрілості, необхідної для виконання професійних обов'язків фахівця з будівництва. Дисципліна забезпечує набуття здобувачами освіти визначених стандартом загальних компетентностей (ЗК) та досягнення відповідних програмних результатів навчання (РН).

##### **4.1. Загальні компетентності (ЗК), що формуються дисципліною**

У процесі вивчення курсу студент набуває наступних компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою (ОК12):

- **ЗК1.** Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. (У межах дисципліни реалізується через вивчення соціальної філософії та філософії права).
- **ЗК2.** Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій. (Реалізується через вивчення історії філософії, онтології та феномену техніки).
- **ЗК3.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. (Формується через навички логічного аналізу, виявлення когнітивних упереджень та застосування гносеологічних методів).
- **ЗК4.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. (Відпрацьовується через розв'язання етичних дилем та кейсів із професійної діяльності будівельника).
- **ЗК5.** Здатність спілкуватись державною мовою, як усно, так і письмово. (Реалізується через написання аналітичних есе та ведення аргументованих професійних дискусій).

##### **4.2. Специфічні (додаткові) компетентності з дисципліни**

Крім загальних, дисципліна формує у студентів вузькопрофільні "м'які навички" (soft skills), необхідні сучасному фахівцю:

- **Етична відповідальність будівельника:** здатність оцінювати наслідки проєктування, зведення та експлуатації об'єктів будівництва з точки зору екологічної безпеки (проблема будівельних відходів), безпеки експлуатації та суспільного блага.
- **Стресостійкість та життєстійкість:** здатність використовувати філософські практики (наприклад, стоїцизм, логотерапію) для саморегуляції ментального здоров'я в кризових умовах та під час високих виробничих навантажень на будівельному майданчику.

##### **4.3. Програмні результати навчання (РН)**

Після успішного завершення курсу «Основи філософських знань» студент повинен продемонструвати досягнення таких програмних результатів:

- **РН1.** Розуміти основи демократичного устрою держави, верховенства права, знати і реалізовувати права і обов'язки громадянина України. Дескриптор дисципліни: Студент

розуміє сутність громадянського суспільства, глобальні соціокультурні процеси та соціальна роль інженера-будівельника в державі.

- **РН2.** Оцінювати сучасний стан культурного розвитку держави, розвивати та вдосконалювати інтелектуальний, загальнокультурний, фізичний і духовний рівень. Бути активним суб'єктом професійної та економічної діяльності держави. Дескриптор дисципліни: Студент здатний до смислоутворення, розуміє еволюцію наукової думки та застосовує методи філософської рефлексії для власного духовного та професійного розвитку.

- **РН4.** Взаємодіяти з колегами, керівниками та клієнтами, формувати власний внесок у роботу команди, доносити до фахівців і не фахівців інформацію, ідеї, проблеми та власний досвід у сфері будівництва та цивільної інженерії. Дескриптор дисципліни: Студент вміє розв'язувати конфліктні ситуації, спираючись на професійну етику, логічно будує аргументацію та проявляє емпатію і повагу до різного життєвого та бойового досвіду колег.

#### 4.4. Матриця відповідності програмних результатів навчання (ПРН) дисципліни загальним компетентностям (ЗК) освітньо-професійної програми

| Програмні результати навчання (ПРН) / Загальні компетентності (ЗК)                                                                            | ЗК 1 | ЗК 2 | ЗК 3 | ЗК 4 | ЗК 5 |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|------|------|------|------|
| <b>ПРН 1.</b> Розуміти основи демократичного устрою держави, верховенства права, знати і реалізовувати права і обов'язки громадянина України. | +    |      |      | +    |      |
| <b>ПРН 2.</b> Оцінювати сучасний стан культурного розвитку держави, розвивати та вдосконалювати інтелектуальний, загальнокультурний...        |      | +    | +    |      |      |
| <b>ПРН 4.</b> Взаємодіяти з колегами, керівниками та клієнтами, формувати власний внесок у роботу команди... у сфері будівництва.             |      |      | +    | +    | +    |

### 5. НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН КУРСУ

#### 5.1. Розрахунок навчального часу

| Вид навчальної роботи                                                                       | Кількість годин | % від загального обсягу |
|---------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|-------------------------|
| <b>УСЬОГО за курсом (5 кредитів ЄКТС)</b>                                                   | <b>150</b>      | <b>100%</b>             |
| Аудиторні заняття (всього)                                                                  | 90              | 60%                     |
| з них: Лекції                                                                               | 40              | 27%                     |
| з них: Семінарські заняття                                                                  | 50              | 33%                     |
| Самостійна робота слухача (СРС)                                                             | 30              | 20%                     |
| Підготовка до проходження контрольних заходів (аудиторна підготовка до проведення екзамену) | 30              | 20%                     |

#### 5.2. Розподіл навчальних годин за модулями

| №        | Назва модуля та теми                                   | Всього (год) | З них: Лекції | З них: Семінарські заняття | СРС      |
|----------|--------------------------------------------------------|--------------|---------------|----------------------------|----------|
| <b>I</b> | <b>Змістовий модуль 1. Історико-філософський вступ</b> | <b>28</b>    | <b>10</b>     | <b>12</b>                  | <b>6</b> |
| 1.1      | Філософія як тип світогляду. Роль філософії.           | 5            | 2             | 2                          | 1        |
| 1.2      | Антична філософія. Стоїцизм і життєстійкість.          | 7            | 2             | 4                          | 1        |
| 1.3      | Філософія Відродження та Нового часу.                  | 5            | 2             | 2                          | 1        |
| 1.4      | Сучасна світова філософія (XIX-XXI ст.).               | 6            | 2             | 2                          | 2        |
| 1.5      | Українська філософська думка (від Сковороди).          | 5            | 2             | 2                          | 1        |

|            |                                                                        |            |           |           |           |
|------------|------------------------------------------------------------------------|------------|-----------|-----------|-----------|
| <b>II</b>  | <b>Змістовий модуль 2. Буття та Пізнання (Онтологія і Гносеологія)</b> | <b>30</b>  | <b>8</b>  | <b>14</b> | <b>8</b>  |
| 2.1        | Проблема буття. Сучасна наукова картина світу.                         | 14         | 4         | 6         | 4         |
| 2.2        | Теорія пізнання. Критичне мислення і постправа.                        | 16         | 4         | 8         | 4         |
|            | <b>Підсумковий контроль 1 семестру: ЗАЛК</b>                           |            |           |           |           |
| <b>III</b> | <b>Змістовий модуль 3. Філософія людини та суспільства</b>             | <b>30</b>  | <b>10</b> | <b>12</b> | <b>8</b>  |
| 3.1        | Філософська антропологія. Пошук сенсу.                                 | 10         | 4         | 4         | 2         |
| 3.2        | Соціальна філософія. Громадянське суспільство.                         | 10         | 4         | 4         | 2         |
| 3.3        | Філософія війни і миру. Етика справедливої війни.                      | 10         | 2         | 4         | 4         |
| <b>IV</b>  | <b>Змістовий модуль 4. Філософія техніки та професійна етика</b>       | <b>32</b>  | <b>12</b> | <b>12</b> | <b>8</b>  |
| 4.1        | Феномен техніки. Роботизація та автоматизація.                         | 12         | 4         | 4         | 4         |
| 4.2        | Професійна етика сучасного інженера-будівельника.                      | 10         | 4         | 4         | 2         |
| 4.3        | Екологічна етика та виклики трансгуманізму.                            | 10         | 4         | 4         | 2         |
| <b>V</b>   | <b>Підготовка до екзамену:</b>                                         | <b>30</b>  |           |           |           |
| 5.1        | Змістовий модуль 1. Історико-філософський вступ                        | 10         |           |           |           |
| 5.2        | Змістовий модуль 2. Буття та Пізнання (Онтологія і Гносеологія)        | 8          |           |           |           |
| 5.3        | Змістовий модуль 3. Філософія людини та суспільства                    | 6          |           |           |           |
| 5.4        | Змістовий модуль 4. Філософія техніки та професійна етика              | 6          |           |           |           |
|            | <b>РАЗОМ ЗА КУРСОМ:</b>                                                | <b>150</b> | <b>40</b> | <b>50</b> | <b>30</b> |

### 5.3. Самостійна робота

Самостійна робота (**30 годин**) забезпечує поглиблене вивчення матеріалу та розвиток аналітичних навичок. Студенти можуть обирати форму звітності.

| Напрями самостійної роботи                                                                                    | Кількість годин | Форма контролю                                         |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|--------------------------------------------------------|
| Робота з першоджерелами та конспектування (опрацювання праць М. Аврелія, В. Франкла, Г. Сковороди).           | 8               | Перевірка конспектів, опитування.                      |
| Аналітична робота / Фактчекінг (пошук та логічний розбір інформаційних маніпуляцій, ІПСО у сучасних ЗМІ).     | 8               | Захист кейс-завдання на семінарі.                      |
| Підготовка есе / творчих робіт (наприклад: «Чи має штучний інтелект нести моральну відповідальність?»).       | 7               | Перевірка есе на антиплагіат, оцінювання аргументації. |
| Підготовка до модульних контролів та екзамену (повторення термінології, вирішення тренувальних тестів у LMS). | 7               | Модульне тестування, результати екзамену.              |

## 6. ПРОГРАМА КУРСУ

## **Модуль 1. Історико-філософський вступ**

- **Тема 1.1.** Предмет філософії. Структура філософського знання. Світогляд, його історичні типи (міф, релігія, філософія). Значення філософії у кризові періоди суспільства.
- **Тема 1.2.** Античність: від міфу до логосу. Сократ, Платон, Аристотель. Практичний акцент: Філософія стоїцизму (Епіктет, Сенека, Марк Аврелій) як інструмент управління емоціями та формування психологічної резильєнтності в умовах війни.
- **Тема 1.3.** Теоцентризм Середньовіччя. Антропоцентризм Відродження. Механістична картина світу Нового часу (Ф. Бекон, Р. Декарт).
- **Тема 1.4.** Ірраціоналізм (А. Шопенгауер, Ф. Ніцше). Екзистенціалізм (Ж.-П. Сартр, А. Камю): проблема вибору, свободи та відповідальності.
- **Тема 1.5.** Кордоцентризм української філософії. Ідеї Г. Сковороди ("сродна праця") у контексті сучасного вибору професії. Філософія національної ідентичності.

## **Модуль 2. Буття та Пізнання (Онтологія і Гносеологія)**

- **Тема 2.1.** Онтологія. Форми буття. Матерія, простір, час крізь призму сучасної фізики. Системність та самоорганізація.
- **Тема 2.2.** Гносеологія (теорія пізнання). Чуттєве та раціональне. Істина та омана. Практичний акцент: Формальна логіка. Когнітивні спотворення. Механізми розпізнавання фейків, ІІСО та інформаційно-психологічних операцій.

## **Модуль 3. Філософія людини та суспільства**

- **Тема 3.1.** Антропологія. Біосоціальна природа людини. Практичний акцент (Trauma-informed): Логотерапія Віктора Франкла («Людина в пошуках справжнього сенсу»). Подолання екзистенційного вакууму після травми.
- **Тема 3.2.** Соціальна філософія. Структура суспільства. Демократія, тоталітаризм, авторитаризм. Громадянське суспільство в Україні.
- **Тема 3.3.** Філософія війни та миру. Концепція "Справедливої війни" (Just War theory). Мораль в умовах збройного конфлікту. Поствоєнне відновлення соціуму.

## **Модуль 4. Філософія техніки та професійна етика**

- **Тема 4.1.** Філософія техніки. Еволюція техносфери. Вплив четвертої промислової революції (Індустрія 4.0), ВІМ-технологій та автоматизації на ринок праці та сутність людини.
- **Тема 4.2.** Етика як практична філософія. Професійна етика сучасного інженера-будівельника. Корпоративна відповідальність. Етика взаємодії в інклюзивному колективі.
- **Тема 4.3.** Глобальні проблеми людства. Екоцид та екологічна етика. Трансгуманізм: перспективи та загрози штучного інтелекту, біоінженерії.

## **7. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ**

### **1. Базові підручники:**

- Кремень В.Г., Ільїн В.В. Філософія: підручник. Київ, 2021.
- Єрмоленко В. Плинні ідеології. Ідеї та політика в Європі ХІХ-ХХ століть. Київ, 2022.
- Філософія: підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. 4-те вид., переробл. Харків: Право, 2023. 424 с.
- Бичко І.В. Філософія: підручник. Київ, 2022. Видавництво: Видавничий дім «ЦУЛ».

### **2. Спеціалізована література:**

- Григорій Сковорода — «Діалоги» та «Розмова п'яти подорожніх про істинне щастя в житті».
- Аврелій Марк. Наодинці з собою.
- Філософія: Посібник для студентів вищих навчальних закладів / Причепій Є.М., Черній А.М., Гвоздецький В.Д., Чекаль Л.А. К.: Видавничий центр «Академія», 2001. – 576 с.
- Андрущенко В.П., Михальченко М.І. Сучасна соціальна філософія. Курс лекцій. К.: Вид-во «Генеза», 1996. - 367 с.
- Бойченко І.В., Бойченко М.І. Філософія історії: предмет, напрями, детерміністські та ігрові концепції. К.: Центр гум. освіти НАН України, 1995. 60 с.
- Горський В. Історія української філософії [Текст]: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / В. С. Горський, К. В. Кислюк. - К.: Либідь, 2004. - 488 с.

- Ситник О. І. Сичевська-Возняк О. М. ЕНП з дисципліни: «Філософія» (філософія, релігієзнавство, логіка, етика, естетика) для студентів напрямів підготовки 6.030504 економіка підприємства, денна форма навчання.
- Сичевська-Возняк О. М. Методично-дидактичний посібник практичних занять до курсу «Філософія» для студентів усіх напрямків денної форми навчання / О. М. Сичевська-Возняк. Луцьк: ЛНТУ, 2010.
- Сичевська-Возняк О.М., Сільвестрова О.Ю. Філософія [Текст] : Навчальний посібник / О.М. Сичевська-Возняк, О.Ю. Сільвестрова. Луцьк: ЛНТУ, 2018.-189 с.
- ЕНП «ЕНМК з дисципліни «Філософія». Луцьк: ЦТДН ЛНТУ, 2012.

### **3. Електронні ресурси (LMS):**

- Курс «Основи філософських знань» у Google Classroom ЗПО ДПТК (містить мультимедійні презентації до 100% лекцій, базу тестів).
- Онлайн-курси з медіаграмотності та критичного мислення (рекомендації з платформи Prometheus).
- Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.
- Філософія освіти - фаховий науковий журнал та ресурс, який допомагає орієнтуватися в сучасних дискусіях.

**4. Методичні вказівки:** Банк ситуаційних кейсів та етичних дилем для семінарських занять, адаптований під спеціальності.

### **8. ВІДОМОСТІ ПРО ВИКЛАДАЦЬКИЙ СКЛАД**

Викладання дисципліни здійснюється викладачами (методистами), які відповідають таким кваліфікаційні вимогам:

- **Освіта:** Повна вища освіта (магістр / спеціаліст) за спеціальністю «Філософія», «Історія», «Політологія», «Право», «Правознавство» або спорідненими гуманітарними напрямами.
- **Кваліфікація:** Вища або перша кваліфікаційна категорія.
- **Спеціальна підготовка:** Обов'язкове проходження курсів підвищення кваліфікації з андрагогіки (навчання дорослих) та володіння основами Trauma-informed pedagogy (педагогіки, обізнаної з травмою) для коректної та безпечної роботи з ветеранами та особами, що постраждали від війни.
- **Цифрові навички:** Володіння інструментами дистанційного навчання (Moodle, Google Workspace, Zoom/Teams) для забезпечення асинхронного доступу студентів до матеріалів.

### **9. ФОРМИ ДОКУМЕНТІВ**

Організація, контроль та облік освітнього процесу за даним курсом супроводжується наступними документами:

1. Силабус навчальної дисципліни (надається студентам на першому занятті; містить політику курсу, дедлайни та критерії оцінювання).
2. Журнал обліку навчальних занять (в електронній формі).
3. Індивідуальний навчальний план студентів (для осіб, які навчаються за гнучким або індивідуальним графіком, зокрема тих, хто проходить лікування/реабілітацію).
4. Відомість обліку поточної та підсумкової успішності (Екзаменаційна відомість).
5. Екзаменаційні білети (затверджені методичною комісією, містять теоретичні питання та практичні філософські кейси).
6. Рубрикатор (матриця) оцінювання (чіткі критерії нарахування балів за поточну роботу, СРС та екзамен у 100-бальній шкалі з переведенням у шкалу ЄКТС).

### **10. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА КРИТЕРІЇ НАРАХУВАННЯ БАЛІВ**

Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за наскрізною 100-бальною системою протягом усього курсу (одного семестру). Система розроблена відповідно до вимог організації освітнього процесу в Закладі професійної освіти «Дніпровський професійний технологічний коледж» та враховує специфіку навчання дорослих, зокрема обов'язкове застосування trauma-informed підходу (освіти, чутливої до травми) при роботі з ветеранами та особами, які постраждали від війни.

Підсумкова оцінка є сумою балів, набраних за поточну роботу в 1-й половині семестру (макс. 40 балів), поточну роботу в 2-й половині семестру (макс. 30 балів) та результатів складання Підсумкового Екзамену (макс. 30 балів).

#### 10.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

| Період / Форма контролю      | Види навчальної роботи                                                                                                          | Макс. бал  |
|------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>СЕМЕСТР (Модулі 1, 2)</b> | Робота на семінарських заняттях (Оцінюються 7 ключових занять по макс. 2 бали).                                                 | 14         |
|                              | Виконання Самостійної роботи (СРС) (Написання 1 есе або розв'язання 1 комплексного кейсу).                                      | 11         |
|                              | Модульний контроль №1 (Підсумкове тестування після завершення 2-го модуля).                                                     | 15         |
| <b>Проміжний підсумок 1</b>  | Умова успішного проходження 1-ї половини курсу: набрати не менше 60% (від 24 до 40 балів). Ці бали фіксуються і сумуються далі. | 40         |
| <b>СЕМЕСТР (Модулі 3, 4)</b> | Робота на семінарських заняттях (Оцінюються 8 ключових занять по макс. 2 бали).                                                 | 16         |
|                              | Виконання Самостійної роботи (СРС) (Виконання 1 проєкту, фактчекінг ІПСО або аналіз дилеми).                                    | 14         |
| <b>Проміжний підсумок 2</b>  | Допуск до ЕКЗАМЕНУ: сума балів за всі 4 модулі (макс. 70) має становити не менше 42 балів.                                      | 30         |
| <b>ЕКЗАМЕН (Підсумковий)</b> | Питання 1: Теоретичне (Історія філософії / Онтологія).                                                                          | 10         |
|                              | Питання 2: Практично-професійне (Етика технологій / Антропологія в контексті обраної спеціальності).                            | 10         |
|                              | Питання 3: Вирішення етичної або логічної дилеми (Кейс).                                                                        | 10         |
| <b>Підсумок Екзамену</b>     | Важливо: Якщо на екзамені слухач набирає менше 18 балів, екзамен вважається нескладеним, незалежно від поточних балів.          | 30         |
| <b>РАЗОМ ЗА КУРС</b>         | Підсумкова оцінка, що вноситься в Додаток до диплома                                                                            | <b>100</b> |

#### 10.2. РУБРИКАТОР ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ (до дисципліни «Основи філософських знань»)

##### 10.2.1. ОЦІНЮВАННЯ РОБОТИ НА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТТЯХ

Максимальна кількість балів за курс: 30 (14 балів за Модулі 1-2 + 16 балів за Модулі 3-4). Оцінюванню підлягають 15 ключових занять (7 у першій половині семестру та 8 у другій).

| Кількість балів (за 1 заняття)                 | Дескриптор (критерії досягнення)                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>2 бали (Високий рівень)</b>                 | Студент активно бере участь у дискусії. Наводить власні аргументи та вільно оперує фактами. Вміло пов'язує філософські концепції (напр., стоїцизм, етику містобудування) з майбутньою професією (проєктування, зведення та експлуатація будівель) або власним життєвим/бойовим досвідом. Демонструє розвинене критичне мислення. |
| <b>1 бал (Середній рівень)</b>                 | Студент володіє базовим матеріалом та правильно відповідає на прямі запитання викладача. Проте відповідь має репродуктивний характер (переказ конспекту або підручника). Відсутній глибокий самостійний аналіз, слухач не ініціює обговорення.                                                                                   |
| <b>0 балів (Низький рівень)</b>                | Студент не готовий до заняття, відмовляється відповідати без поважних причин.                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>Trauma-Informed підхід (Особлива умова)</b> | Якщо тема стосується чутливих питань (війна, смерть, моральні травми), відмова слухача-ветерана відповідати усно НЕ штрафується нулем балів. Викладач зобов'язаний замінити усне опитування письмовим завданням або змінити вектор питання на суто технічний чи нейтральний.                                                     |

### 10.2.2. ОЦІНЮВАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СЛУХАЧА (СРС)

Максимальна кількість балів за курс: 25 (11 балів за Модулі 1-2 + 14 балів за Модулі 3-4).  
Форми СРС: написання есе, розв'язання комплексного кейсу, фактчекінг або аналіз професійної дилеми.

| Рівень виконання            | Бали за завдання №1 (макс. 11) | Бали за завдання №2 (макс. 14) | Дескриптор (критерії досягнення)                                                                                                                                                                                                                      |
|-----------------------------|--------------------------------|--------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Відмінно (90-100%)          | 10-11                          | 13-14                          | Самостійне та глибоке розкриття теми (напр., якісний фактчекінг новин чи аргументоване есе про відповідальність інженера). Логічний виклад, наявність власних обґрунтованих висновків. Повна відсутність академічного плагіату. Дотримання дедлайнів. |
| Добре / Задовільно (60-89%) | 7-9                            | 9-12                           | Тема розкрита, завдання виконано, але аналіз має поверхневий або суто описовий характер. Висновки шаблонні. Є порушення логіки викладу або незначні огріхи в оформленні. Робота містить значний відсоток цитування без належного аналізу.             |
| Незадовільно (Менше 60%)    | 0-6                            | 0-8                            | Просте копіювання текстів з мережі без осмислення (академічний плагіат). Відсутність висновків. Завдання виконано формально або здано з грубим порушенням термінів без поважної причини та попередження викладача.                                    |

### 10.2.3. ОЦІНЮВАННЯ МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ №1

Максимальна кількість балів: 15. Проводиться у формі підсумкового тестування (наприклад, у LMS) наприкінці 2-го модуля.

| Кількість балів | Відсоток правильних відповідей | Критерії досягнення                                                                                                        |
|-----------------|--------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 14 - 15 балів   | 90% - 100%                     | Відмінне володіння термінологією, безпомилкове розв'язання тестових завдань та розуміння історико-філософського контексту. |
| 11 - 13 балів   | 75% - 89%                      | Добре розуміння матеріалу. Студент допускає незначні помилки у складних теоретичних питаннях.                              |
| 9 - 10 балів    | 60% - 74%                      | Базовий рівень засвоєння теорії. Знання фрагментарні, але достатні для проходження контролю.                               |
| 0 - 8 балів     | Менше 60%                      | Матеріал не засвоєно. Студент плутає базові поняття та категорії.                                                          |

### 10.2.4. ОЦІНЮВАННЯ ПІДСУМКОВОГО ЕКЗАМЕНУ

Максимальна кількість балів: 30. Екзаменаційний білет містить 3 питання. Кожне питання оцінюється окремо за шкалою від 0 до 10 балів. Важлива умова: Якщо сума балів за екзамен становить менше 18 балів, екзамен вважається нескладеним, незалежно від кількості балів, набраних слухачем за поточну роботу впродовж семестру.

| Бали (за 1 питання) | Рівень   | Дескриптор (критерії досягнення)                                                                                                                                                                                                                                                  |
|---------------------|----------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 9-10                | Відмінно | Питання 1 та 2 (Теорія): Вичерпна, логічно побудована відповідь з вільним володінням термінами. Питання 3 (Кейс): Студент пропонує нестандартне, але етично та професійно обґрунтоване рішення дилеми, спираючись на стандарти своєї галузі (цивільної інженерії та будівництва). |

|     |              |                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-----|--------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 7-8 | Добре        | Питання 1 та 2 (Теорія): Відповідь повна, але містить незначні неточності у визначеннях. Питання 3 (Кейс): Студент розуміє проблему та пропонує робоче рішення, проте його аргументація є шаблонною, бракує аналізу довгострокових наслідків.           |
| 5-6 | Задовільно   | Питання 1 та 2 (Теорія): Знання фрагментарні, теорія розкрита неповно, з підказками екзаменатора. Питання 3 (Кейс): Студент вирішує етичну дилему на рівні інтуїції та побутової логіки, без застосування філософського апарату та критичного мислення. |
| 0-4 | Незадовільно | Суть питання не розкрита. Студент не орієнтується у базових категоріях. Повна неспроможність проаналізувати запропонований професійний кейс або вирішити дилему навіть за допомогою навідних запитань.                                                  |

## 11. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Вибір методів навчання для дисципліни «Основи філософських знань» у Закладі професійної освіти «Дніпровський професійний технологічний коледж» базується на поєднанні сучасних педагогічних технологій та принципів інклюзивної освіти й андрагогіки. Наявність в інтегрованих навчальних групах студентів різного віку (молодь 18-22 роки, ветерани, учасники бойових дій та члени їхніх сімей) вимагає гнучкості та обов'язкового застосування trauma-informed підходу для забезпечення психологічної безпеки всіх учасників освітнього процесу. Всі методи та практичні завдання адаптовані виключно під специфіку професійної підготовки фахівців з будівництва та цивільної інженерії.

### 11.1. Інтерактивні та цифрові методи (орієнтація на ІТ-сферу та молодь)

Для підтримки уваги студентів традиційні академічні формати доповнюються методами мікронавчання та цифрової взаємодії.

- **Проблемна лекція з елементами мікронавчання:** Виклад теоретичного матеріалу розбивається на короткі блоки (по 10-15 хвилин), між якими ставляться гострі запитання для швидкого обговорення або опитування з використанням смартфонів (через платформи Kahoot!, Mentimeter).
- **Сократівський діалог та дебати:** Залучення студентів до аргументованих суперечок щодо етичних викликів загальної цифровізації, розвитку штучного інтелекту, радіотехніки та кібербезпеки.
- **Візуалізація та сторітелінг:** Використання прикладів з історії розвитку будівництва (від перших кам'яних споруд і цегли до залізобетону та BIM-технологій) для ілюстрації еволюції наукового пізнання та технічного прогресу.

### 11.2. Практично-орієнтовані методи (професійна спрямованість для будівельників)

Методи, що дозволяють студентам побачити безпосередню практичну користь філософії та етики для їхньої майбутньої спеціальності.

- **Метод аналізу дилем (Case-study):** Розв'язання реальних професійних кейсів будівельника. Наприклад, студенти аналізують межі відповідальності фахівця при обстеженні несучих конструкцій, етичні аспекти планування мікрорайонів, або проблему утилізації будівельного сміття.
- **Фактчекінг та інформаційна гігієна:** Практична робота з виявлення логічних маніпуляцій, когнітивних упереджень та ворожих ІІСО в цифровому просторі. Це формує критичне мислення, яке є базовою навичкою для фахівців, що працюють з проектно-кошторисною документацією.
- **Метод проєктів (CPS):** Підготовка творчих завдань, есе або презентацій на дотичні до фаху теми (наприклад, «Екологічне будівництво та реновація проти культури безмежного споживання»), що заохочує студентів до самостійного дослідження.

### 11.3. Інклюзивний та Trauma-Informed підхід (безпечне середовище)

Модерація роботи у змішаних групах, де студенти юнацького віку навчаються разом із ветеранами або особами, які мають травматичний досвід війни.

- **Керовані дискусії з правилом «Стоп-слова»:** Викладач жорстко модерує обговорення чутливих тем (наприклад, філософія війни, екзистенційні кризи, етика використання технологій подвійного призначення дронів, систем РЕБ). Будь-який студент має право відмовитися від участі в дискусії без пояснення причин та без втрати балів.
- **Гнучкість звітності:** Можливість замінити усну відповідь перед аудиторією на індивідуальне письмове завдання (есе, техніко-філософський аналіз).
- **Валідація різного досвіду:** Створення атмосфери взаємоповаги. Життєвий та бойовий досвід студентів-ветеранів (наприклад, робота з радіозв'язком в екстремальних умовах) інтегрується в обговорення виключно за їхньої власної ініціативи і розглядається як цінний практичний приклад (зокрема, під час вивчення стоїцизму та збереження стресостійкості).

#### 11.4. Методи самостійної та електронної роботи

- **Електронне навчання (e-learning):** Використання систем управління навчанням (LMS: Moodle, Google Classroom) для проходження модульних тестувань у комфортному темпі, завантаження виконаних проєктів та цілодобового доступу до матеріалів курсу.
- **Асинхронне читання:** Аналітичне опрацювання коротких, але змістовних фрагментів першоджерел (наприклад, текстів з етики технологій, уривків з праць М. Аврелія чи В. Франкла) для розвитку навичок роботи зі складними концептуальними текстами.

#### 11.5. Методи дистанційного та асинхронного навчання

З огляду на безпекову ситуацію, можливі перебої з електропостачанням, а також для забезпечення гнучкості освітнього процесу, аудиторні методи доповнюються технологіями дистанційного навчання. Пріоритетним підходом у цьому контексті є асинхронний метод. Він дозволяє молоді (яка часто поєднує навчання з підробіткою) та студентам-ветеранам (які можуть проходити реабілітацію) опрацьовувати матеріал у зручному індивідуальному темпі.

- **Гнучке управління дедлайнами:** Завдання для самостійної роботи мають визначені терміни здачі для формування дисципліни. Проте, викладач індивідуально пролонгує дедлайни для студентів, які перебувають у кризових ситуаціях або мають технічні перешкоди.

- **Trauma-Informed онлайн-комунікація:**

- **Політика «безпечного екрана»:** Під час синхронних онлайн-занять викладач не вимагає обов'язкового увімкнення відеокамери, оскільки для осіб із тривожними розладами чи ПТСР це може створювати дискомфорт.

- **Альтернативна звітність:** Студенти мають право брати участь в обговореннях через текстовий чат замість голосового виступу.

- **Асинхронне консультування:** Зворотний зв'язок надається у вигляді розгорнутих текстових коментарів до робіт у системі LMS або у робочих месенджерах у визначені години. Це створює передбачуваність та знижує рівень тривожності.

### 12. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика вивчення дисципліни «Основи філософських знань» ґрунтується на принципах взаємоповаги, інклюзивності, академічної доброчесності та психологічної безпеки. Враховуючи, що в інтегрованих групах навчається молодь, ветерани, учасники бойових дій та члени їхніх сімей, освітній процес у ЗПО «Дніпровський професійний технологічний коледж» будується на засадах гнучкості та емпатії.

#### 12.1. Trauma-Informed підхід та психологічна безпека

- **Правило «Стоп-слова»:** Під час обговорення чутливих або тригерних тем (філософія війни, екзистенційні кризи, питання життя і смерті) будь-який студент має право відмовитися від усної відповіді чи участі в дискусії без пояснення причин. Це не впливає на підсумкову оцінку (бали не знімаються). Викладач зобов'язаний запропонувати альтернативне письмове завдання.

- **Цифрова безпека:** Під час синхронних онлайн-занять вимога щодо обов'язково увімкненої відеокамери скасована. Студенти мають право комунікувати виключно через текстовий чат або мікрофон, якщо візуальний контакт викликає у них дискомфорт або тривожність.

- **Адаптивність до станів:** Якщо Студент (зокрема ветеран або особа з ПТСР) відчуває потребу зробити паузу, він може вільно покинути аудиторію або відключитися від онлайн-зустрічі для стабілізації емоційного стану.

## 12.2. Етика спілкування у змішаних групах

- **Взаємоповага:** Враховуючи різницю у віці та життєвому досвіді (молодь 18-22 роки та дорослі слухачі-ветерани), комунікація на семінарах та в робочих чатах має бути виключно толерантною.
- **Валідація досвіду:** Юнацький максималізм молодших слухачів спрямовується у конструктивне русло сократівського діалогу, а бойовий та життєвий досвід ветеранів сприймається як цінний ресурс, але обговорюється лише за їхньої власної ініціативи.
- **Нульова толерантність до дискримінації:** Будь-які прояви булінгу, мови ворожнечі, знецінення чужого досвіду, сексизму чи ейджизму є неприпустимими та ведуть до відсторонення від заняття з подальшим розглядом на методичній комісії.

## 12.3. Академічна доброчесність

- **Самостійність виконання:** Усі есе, проєкти та кейси (CPC) повинні бути виконані слухачем самостійно. Використання чужих думок, цитат чи ідей має супроводжуватися відповідним посиланням на автора.
- **Академічний плагіат:** Виявлення факту прямого копіювання текстів з інтернету без осмислення або здача чужої роботи під своїм іменем оцінюється у 0 балів. Слухачеві надається одна спроба переробити завдання з іншої теми.
- **Використання ШІ:** Використання штучного інтелекту (ChatGPT тощо) дозволяється лише як інструменту для пошуку інформації, фактчекінгу чи структурування тексту, але не для генерації фінальної відповіді замість слухача.

## 12.4. Політика відвідування та асинхронного навчання

- **Відвідування:** Присутність на заняттях (очних або синхронних онлайн) є важливою для засвоєння матеріалу. Проте, пропуски через повітряні тривоги, відключення електроенергії, проходження медичної реабілітації ветеранами або інші вагомні причини не караються штрафними балами.
- **Асинхронне відпрацювання:** Студент, який пропустив заняття, зобов'язаний опрацювати матеріали в асинхронному режимі через LMS (Google Classroom / Moodle) та здати відповідні тести чи конспекти у зручний для нього час.

## 12.5. Політика щодо дедлайнів та перескладання

- **Гнучкі дедлайни:** Завдання для самостійної роботи мають визначені терміни здачі для організації освітнього процесу. Однак, за умови попереднього (або своєчасного) інформування викладача про неможливість вчасної здачі роботи (через проблеми зі зв'язком, здоров'ям або сімейні обставини), дедлайн пролонгується індивідуально без зниження оцінки.
- **Вирішення спірних питань:** Усі суперечки щодо результатів оцінювання вирішуються шляхом відкритого діалогу між викладачем та Студентом. У разі неможливості дійти згоди, питання виноситься на розгляд профільної методичної комісії.

## 13. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ (ЕКЗАМЕНУ)

**БЛОК 1. Теоретичні питання (Історія філософії, Онтологія, Гносеологія)** (Цей блок перевіряє засвоєння базових філософських концепцій. Формує Питання №1 в екзаменаційному білеті).

1. Філософія як тип світогляду: структура філософського знання, його функції та роль у формуванні критичного мислення сучасного фахівця.
2. Антична філософія життєстійкості: стоїцизм (Марк Аврелій, Епіктет, Сенека) як практичний метод подолання життєвих і професійних криз.
3. Філософія Відродження та Нового часу: антропоцентризм, формування наукової картини світу та зародження емпіричного методу пізнання.
4. Сучасна світова філософія (XIX-XXI ст.): прагматизм, екзистенціалізм та їхня відповідь на виклики індустріального суспільства і відчуження праці.
5. Українська філософська думка: концепція «сродної праці» та «філософія серця» Г. Сковороди як основа професійного самовизначення.
6. Онтологія (вчення про буття): основні форми буття та еволюція уявлень про матерію і простір від античності до сучасної цифрової епохи.
7. Гносеологія (теорія пізнання): проблема істини, її критерії та межі наукового пізнання.

8. Філософія інформаційного суспільства: епоха «постправди», критичне мислення як інструмент протидії інформаційним маніпуляціям (ІПСО) у медіапросторі.

**БЛОК 2. Практично-професійні питання (Філософія техніки та етика будівельника)** (Цей блок перевіряє розуміння соціально-етичних наслідків впровадження електронних технологій. Формує Питання №2 в екзаменаційному білеті).

9. Феномен техніки: сутність технологічного прогресу та його вплив на суспільство (еволюція від ручної праці до механізації та BIM-проектування).

10. Професійна етика будівельника: моральна та юридична відповідальність фахівця за надійність та безпеку експлуатації будівель і споруд.

11. Екологічна етика та будівельне сміття: філософський вимір проблеми глобального забруднення відходами бетону, пластику та іншими будівельними матеріалами.

12. Концепція «запланованого старіння» (Planned obsolescence): конфлікт між моделлю суспільства споживання та професійною етикою будівельних конструкцій та матеріалів.

13. Цифрова етика та право на приватність: моральні межі збору даних під час проектування житлових просторів та міської інфраструктури.

14. Ергономіка та безбар'єрне середовище: етичні межі втручання в життєвий простір людини.

15. Соціальна філософія в епоху цифровізації: свобода особистості в умовах цифрового нагляду, використання Big Data та тотальної автоматизації.

16. Філософська антропологія (логотерапія В. Франкла): пошук сенсу життя та професійної діяльності в умовах глобальних суспільних зрушень та воєнного стану.

**БЛОК 3. Розв'язання етичної або виробничої дилеми (Професійні кейси будівельника)** (Цей блок перевіряє здатність слухача застосовувати філософські та етичні знання для вирішення реальних робочих ситуацій. Формує Питання №3 в екзаменаційному білеті).

17. **Кейс «Безпека критичної інфраструктури vs Дедлайн»** Під час заливки фундаменту або зведення несучих стін для критично важливого обладнання ви виявляєте прихований дефект на або використання неякісного бетону чи арматури, що з часом викличе корозію та обвал. Керівництво вимагає проігнорувати дефект, щоб не зірвати строки здачі замовлення, запевняючи, що «апаратура переживе гарантійний термін». Ваші дії з огляду на професійну етику та соціальну відповідальність будівельника?

18. **Кейс «Екологія vs Право на ремонт (Right to Repair)»** Клієнт приносить на проєкт реконструкції складний пристрій. Ви бачите, що компанія-забудовник навмисно ускладнила доступ до інженерних мереж (залила компоненти бетоном, використала нестандартні матеріали), щоб зробити ремонт неможливим поза офіційним сервісом. Вам фінансово вигідно просто порадити клієнту викинути цей пристрій (збільшуючи обсяг будівельного сміття) і побудувати новий. Як вирішити цю дилему, спираючись на філософію сталого розвитку?

19. **Кейс «Приватність у системах "Розумний дім"»** Ви виконуєте монтаж і налаштування BIM-систем експлуатації будівлі для приватного замовника. Під час роботи ви виявляєте, що мікропрограма збирає дані про мешканців та відправляє їх на сторонні сервери розробника. Чи зобов'язані ви попередити клієнта, якщо це може порушити вашу угоду з компанією-постачальником обладнання? Де пролягає межа етики будівельника у захисті даних клієнта?

20. **Кейс «Технології подвійного призначення»** (Примітка: в рамках trauma-informed підходу кейс пропонується вибірково, оминаючи слухачів, для яких тема війни є тригером). Ви працюєте з будівельними технологіями (наприклад, матеріалами для укриттів або зведення захисних споруд), яке створювалося для цивільних потреб (агросектор, рятувальники), але починає масово використовуватися у мілітарних цілях. Як філософія техніки визначає моральну відповідальність інженера-розробника та будівельника за кінцеве використання їхнього продукту?

21. **Кейс «Інформаційна гігієна та критичне мислення»** У вашому робочому чаті колеги-будівельників поширюється панічне повідомлення з «інсайдерською» інформацією про руйнування критичної інфраструктури через нібито неякісні матеріали, яка нібито виведе з ладу всю інфраструктуру в регіоні. Застосовуючи ґносеологічні методи (теорію пізнання), опишіть покроковий алгоритм, як ви перевірите цю інформацію на ознаки ІПСО перед тим, як діяти чи поширювати її далі.

**22. Кейс «Стоїцизм на робочому місці»** Через масовий брак імпортованих будівельних матеріалів від постачальника ваша робота зупинилася. Терміни здачі проєкту зірвано, керівництво тисне, а клієнти висловлюють невдоволення безпосередньо вам. Як ви можете застосувати принципи античного стоїцизму (зокрема, поділ речей на ті, що залежать від нас, і ті, що не залежать) для збереження ментального здоров'я та професійної комунікації в цій кризовій ситуації?

**23. Кейс «Штучний інтелект у роботі будівельника»** На вашому підприємстві впроваджують нову ШІ-систему машинного зору та діагностики, яка бере на себе 80% вашої аналітичної роботи з розрахунку навантажень та проєктування, залишаючи вам лише механічну роботу на будмайданчику. Як ви, з філософської точки зору, оцінюєте цей процес: це деградація професії (відчуження праці) чи закономірна еволюція технологій? Як фахівцю адаптуватися до цих змін?

#### **14. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ, МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ**

Діагностика успішності навчання студентів здійснюється шляхом поєднання традиційних педагогічних методів із практичними професійними завданнями. Система оцінювання та методичне забезпечення дисципліни «Основи філософських знань» спрямовані на розвиток не лише теоретичної бази, а й критичного мислення, етичної свідомості та стресостійкості майбутнього фахівця з будівництва.

##### **14.1. Засоби діагностики успішності навчання**

Діагностика здійснюється на трьох рівнях: поточному, модульному та підсумковому.

- **Комп'ютерне тестування (LMS Moodle / Google Classroom):** Призначення: перевірка знань термінології, історичних етапів розвитку будівництва та базових філософських категорій. Адаптація: тести мають обмежений час виконання, але для студентів з інвалідністю або ветеранів, що потребують додаткового часу через особливості реабілітації, час тестування може бути збільшено (згідно з індивідуальним планом).
- **Оцінювання професійно-етичних кейсів:** Призначення: діагностика вміння застосовувати етичні норми у виробничих ситуаціях (наприклад, дилеми при зведенні об'єктів, робота з проєктно-кошторисною документацією, екологічна утилізація будівельних відходів).
- **Аналітичні есе та технічні звіти:** Призначення: оцінка логіки викладу, навичок аргументації та вміння працювати з інформацією (фактчекінг, протидія ПСО).
- **Спостереження за активністю на семінарах:** Призначення: оцінка рівня критичного мислення, вміння вести дискусію та взаємодіяти в інтегрованих групах (де навчається молодь 18-22 років разом із ветеранами).

##### **14.2. Критерії та система оцінювання знань та вмінь студентів**

Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за наскрізною 100-бальною системою протягом усього курсу (одного семестру). Система враховує специфіку навчання дорослих та передбачає обов'язкове застосування trauma-informed підходу. Підсумкова оцінка є сумою балів, набраних за поточну роботу в 1-й половині семестру (макс. 40 балів), поточну роботу в 2-й половині семестру (макс. 30 балів) та результатів складання Підсумкового Екзамену (макс. 30 балів).

###### **14.2.1. Розподіл балів**

- **Модулі 1 та 2 (Макс. 40 балів):** Робота на семінарських заняттях (макс. 14 балів), виконання Самостійної роботи (СРС) (макс. 11 балів), Модульний контроль №1 (макс. 15 балів). Умова успішного проходження: набрати не менше 60% (від 24 до 40 балів).
- **Модулі 3 та 4 (Макс. 30 балів):** Робота на семінарських заняттях (макс. 16 балів), виконання Самостійної роботи (СРС) (макс. 14 балів). Допуск до Екзамену: загальна сума балів за семестр має становити не менше 42 балів.
- **Екзамен (Макс. 30 балів):** Три питання по 10 балів кожне (теоретичне, практично-професійне, вирішення професійного кейсу будівництва). Важливо: Якщо на екзамені студент набирає менше 18 балів, екзамен вважається нескладеним.

###### **14.2.2. Критерії оцінювання (Дескриптори)**

- **Семінарські заняття (0-2 бали):**

- 2 бали: Студент активно бере участь у дискусії, вміло пов'язує філософські концепції з майбутньою професією будівництва (наприклад, етика містобудування, автоматизація) або власним досвідом.
- Trauma-informed правило: Відмова студента-ветерана обговорювати чутливі теми (війна, смерть) не штрафується нулем балів і замінюється письмовим завданням на нейтральну технічну тему.
- **Самостійна робота (СРС):**
  - Відмінно (90-100% від макс. бала): Самостійне розкриття теми без плагіату, логічний виклад, аргументовані інженерно-етичні висновки.
  - Незадовільно (менше 60%): Копіювання з мережі без осмислення, грубе порушення дедлайнів без поважної причини.
- **Екзамен (0-10 балів за питання):**
  - 9-10 балів: Вичерпна відповідь. У розв'язанні кейсу студент пропонує нестандартне, етично обгрунтоване рішення, спираючись на стандарти роботи з будівельними конструкціями.

#### 14.2.3. Шкала переведення оцінок

| Сума балів за поточну роботу та екзамен | Оцінка за національною шкалою                                 |
|-----------------------------------------|---------------------------------------------------------------|
| 90-100                                  | Відмінно                                                      |
| 74-89                                   | Добре                                                         |
| 60-73                                   | Задовільно                                                    |
| 0-59                                    | Незадовільно (з обов'язковим повторним складанням дисципліни) |

#### 14.3. Методичне забезпечення дисципліни

Для якісної підготовки студентів розроблено та впроваджено наступний комплекс матеріалів:

##### А. Навчально-методичні матеріали (доступні 24/7 в асинхронному режимі):

- **Електронний конспект лекцій:** Складений у форматі мікронавчання (короткі тези, інфографіка, посилання на відеоматеріали з історії техніки та етики).
- **Збірка професійних кейсів «Етика будівництва»:** Методична розробка, що містить 20+ реальних ситуацій (від конфліктів з клієнтами при зведенні до дилем відповідальності за безпеку систем автоматизації).
- **Глосарій термінів:** База понять (від категорій стоїцизму до понять «цифрової приватності» та «запланованого старіння»), що забезпечує єдиний термінологічний простір.

##### Б. Інструменти Trauma-Informed забезпечення:

- **Карти вибору завдань:** Методична можливість для студента обирати між усною відповіддю на семінарі та письмовим аналізом кейсу.
- **Інструкція з інформаційної гігієни:** Чек-ліст для діагностики ПІСО, який студенти використовують при виконанні завдань на фактчекінг.

##### В. Технічне та програмне забезпечення:

- **LMS (Google Classroom / Moodle):** Основний майданчик для проведення тестувань, дискусій у чатах та отримання зворотного зв'язку.
- **Системи онлайн-комунікації:** Використання корпоративних месенджерів (Telegram/Viber) для асинхронного консультування, де викладач надає відповіді у встановлені години, забезпечуючи психологічний комфорт студентів.
- **Бібліотека електронних ресурсів:** Доступ до відеолекцій, документальних фільмів про розвиток цивільної інженерії та філософських есе, які студенти опрацьовують у межах СРС.

#### 15. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ (ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ)

Індивідуальні завдання для самостійної роботи (СРС) студентів розроблені з урахуванням специфіки освітньо-професійної програми «Будівництво та експлуатація будівель і споруд» (спеціальність 192). Вони спрямовані на поглиблення розуміння філософських концепцій та їх практичне застосування у сфері будівництва та цивільної інженерії. Відповідно до принципів trauma-informed підходу, студенти мають право самостійно обирати форму та тему

індивідуального завдання з запропонованого переліку, орієнтуючись на власні професійні інтереси та психологічний комфорт. Загальний обсяг самостійної роботи становить **30 годин**.

### **1. Написання аналітичного есе**

Студент обирає одну з тем для написання аргументованого есе, спираючись на філософський категоріальний апарат та професійні знання з будівництва. Орієнтовна тематика есе:

- «Екологічне будівництво та сталий розвиток проти філософії суспільства споживання»: Етичний та екологічний виміри концепції «запланованого старіння» електронних пристроїв та накопичення будівельного сміття.
- «Етика містобудування: філософський аналіз моральних меж ущільнення забудови та збереження історичної спадщини»: Філософський аналіз моральних меж збору та використання Big Data через мережеве обладнання та системи Інтернету речей (IoT).
- «ШІ у будівництві»: Чи несе нейромережа та її розробник моральну відповідальність за помилки під час автоматизованого проєктування несучих конструкцій?
- «Еволюція архітектури»: Як розвиток технологій зведення будівель змінив соціальну структуру та світогляд сучасного людства.
- «Технології подвійного призначення»: Етика інженера під час експлуатації та технічного обслуговування будівельних матеріалів, що може використовуватись як у цивільних, так і у військових цілях (зокрема, захисних споруд та укриттів).

*(Тема обирається виключно за бажанням студента).*

### **2. Розв'язання професійно-етичної дилеми (Кейс-стаді)**

Студент отримує опис реальної виробничої ситуації та має запропонувати її вирішення, застосовуючи етику відповідальності. Орієнтовні кейси:

- **Кейс «Прихований дефект»:** Під час технічного обслуговування будівельних конструкцій студент виявляє заводський брак, який не впливає на роботу зараз, але призведе до руйнування будівлі через рік. Керівництво вимагає закрити на це очі через економію бюджету. Дії фахівця з огляду на професійну етику?
- **Кейс «Конфіденційність трафіку»:** Працюючи з проєктною документацією замовника, будівельник отримує доступ до вразливостей, які дозволяють несанкціоновано використовувати комерційну таємницю замовника. Як соціальна філософія та професійна етика регулюють дії технічного спеціаліста у цій ситуації?
- **Кейс «Вибір комплектуючих»:** Замовник вимагає використати для монтажу об'єкта будівництва максимально дешеві компоненти, які порушують екологічні стандарти (наприклад, містять токсичні домішки). Як аргументовано відмовити або знайти компроміс, спираючись на екологічну етику?

### **3. Аналітична робота з інформаційної гігієни (Фактчекінг)**

Практичне завдання на застосування гносеологічних методів (теорії пізнання) для протидії ІПСО та фейкам.

- **Завдання:** Студент має знайти у відкритих джерелах (соціальні мережі, медіа) 2-3 приклади маніпулятивної інформації, що стосується технологічної сфери (наприклад, міфи про небезпеку нових теплоізоляційних матеріалів, фейки про тотальне прослуховування через мережеві маршрутизатори чи надійність модульного будівництва).
- **Вимоги до виконання:** Провести логічний розбір знайдених текстів, виявити використані когнітивні упередження та спростувати маніпуляції за допомогою інструментів критичного мислення та технічних знань з будівництва.

### **4. Робота з першоджерелами (Філософія життєстійкості)**

Завдання спрямоване на розвиток навичок психологічної саморегуляції та збереження ментального здоров'я в кризових умовах.

- **Завдання:** Аналітичне читання та конспектування ключових ідей з праць філософів-стоїків (Марк Аврелій «Наодинці з собою», Сенека «Моральні листи до Луцілія») або представника екзистенціалізму Віктора Франкла («Людина в пошуках справжнього сенсу»).
- **Практичний висновок:** Студент повинен написати короткий рефлексивний висновок про те, як опрацьовані філософські ідеї можуть допомогти будівельнику уникнути професійного вигорання під час роботи з жорсткими дедлайнами або в умовах підвищеного стресу (аварії на будівельному майданчику, порушення строків здачі об'єкта).

## ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ

### РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Викладач суспільно-гуманітарних дисциплін \_\_\_\_\_ / (Прізвище, ініціали) «\_\_\_»  
\_\_\_\_\_ 2026 р.

### ПОГОДЖЕНО ТА СХВАЛЕНО:

на засіданні методичної комісії суспільно-гуманітарних дисциплін

Протокол № \_\_\_\_\_ від «\_\_\_» \_\_\_\_\_ 2026 р.

Голова методичної комісії \_\_\_\_\_ / (Прізвище, ініціали)

Заступник директора з навчально-методичної роботи \_\_\_\_\_ / Сергій ГОРДІЄНКО /  
«\_\_\_» \_\_\_\_\_ 2026 р.

## ЛИСТ РЕЄСТРАЦІЇ ЗМІН ТА ДОПОВНЕНЬ ДО РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ

Робоча програма розробляється на весь цикл підготовки, але щороку (до 31 серпня) може оновлюватися відповідно до змін у законодавстві, оновлень ОПП чи появи нових технологічних/соціальних викликів.

| № з/п | Дата внесення змін | Розділ, пункт, до якого вносяться зміни | Короткий зміст змін | Підпис розробника (викладача) | Погодження (№ протоколу методичної комісії та дата) |
|-------|--------------------|-----------------------------------------|---------------------|-------------------------------|-----------------------------------------------------|
| 1     |                    |                                         |                     |                               |                                                     |
| 2     |                    |                                         |                     |                               |                                                     |
| 3     |                    |                                         |                     |                               |                                                     |
| 4     |                    |                                         |                     |                               |                                                     |
| 5     |                    |                                         |                     |                               |                                                     |